

Filja w Tczewie

ul. Dworcowa 3.

Dla Gdańska:

Konta czekowe:

P. K. O. Warszawa 170 038
Gdańsk 13 7

Konto Bankowe w banku
Kwilecki Potocki & Cie, Gdańsk
Hundegasse nr. 85

Dla Polski:

PRZEDPŁATA miesięczna - odnośnikiem przez listowego 275 w kp. Pod opaską 32 mkp. Ogłoszenia i abon przym: Adm. w Gdańsku, Brodarska 14; księg. kol. Rekl. w Gdańsku, Kaszubskiej Marki 21. w Poznaniu, w Krawców i w Lwowie: Biuro ogłoszeń Anon. w Warszawie, ul. Wspólna; Ilja „Gaz. Gd.” w Toruniu i w innych biurach ogłoszeń w Polsce.

OGŁOSZENIA za kol. wiersz 1-1 lub jego miejsce 50 mkp. Rekl. za tekstem na kol. wiersz 1-lam: 200.- mkp. Rekl. na 1-6j stronie za kol. wiersz 1-lam: 200 mkp. przym. tylko na czwórt strony.

Redakcja i Administracja: Gdańsk, Brothänkengasse 14

Skrytka pocztowa 280

Dr. I. Brejski, poseł na Sejm.

Po zgonie Papieża.

Sejm Polski o Benedykcje XV.

**Rada m. Warszawy czci pamięć
śp. Benedykta XV.**

Warszawa, 24 I. (PAT). Na dzisiejszym posiedzeniu Sejmu marszałek poświęcił następujące pośmiertne wspomnienie zmarłemu Papieżowi: Omgdaj przeniosł się do wieczności Papież Benedykt XV, głowa Kościoła katolickiego. Historia Jego pontyfikatu na zawsze związana będzie z historją wielkiej wojny i z historją odrodzenia Polski. Wielki rozum i siła moralna Zmarłego pozwoliły Mu przeprowadzić nawę Kościoła przez czas katastrofy europejskiej nie tylko bez szkody moralnej, ale nawet z ogromnem podniesieniem powagi Stolicy Apostolskiej. Naród polski traci w Zmarłym prawdziwego przyjaciela i życzliwego opiekuna. Dość wspomnieć ożuliną opiekę, jaką Zmarły otaczał żołnierzy Polaków, będących w niewoli włoskiej, lub odezwe do światła wojującego, zaklinająca narody do zawarcia pokoju i przypominająca zawsze prawa narodu polskiego. Nie zapomnimy Zmarłemu przedewszystkiem czynnej opieki, jaką rozciągnął nad narodem polskim w czasie okupacji, przysyłając swego wzytatora, wzywając świat cały do wspierania zrujnowanej i głodującej Polski. Tysiące dzieci polskich zawdzięczają tej akcji Ojca Świętego uratowanie zdrowia i życia. Nie zapomnimy wreszcie, że nawet w ostatnich czasach, gdy polityka otoczenia Jego okazywała pewien brak zrozumienia dla potrzeb narodu naszego i przez to wyrządziła narodowi polskiemu krzywdę, wystarczył apel osobisty do zmarłego papieża, aby krzywdę tę odwrócić. Wielki Papież pozostanie na zawsze w naszej pamięci. Na znak żałoby zawieszam posiedzenie na 20 minut.

Warszawa, 24 I. (PAT). Otwierając wczoraj posiedzenie rady miejskiej, przewodniczący, Ignacy Baliński zakomunikował na wstępie oficjalną wiadomość o zgodzie Papieża. Mówca nadmieniał, iż w czasie wojny europejskiej Papież swym autorytetem i powagą wpłynął na złagodzenie losów jeńców tudzież czerpień ludności, m. i. i ludności polskiej. W zakończeniu przewodniczący wezwał radę do uczczenia pamięci Papieża przez powstanie, co i uczyniono. Na znak żałoby posiedzenie rady miejskiej zamknięte zostało na 15 dni.

Termin pogrzebu Papięza.

Rzym, 23 I. PAT. (Havas). Pogrzeb Papieża odbędzie się w środę lub we czwartek. Conclave odbędzie się w d. 2 lutego rb. Ponieważ dzień otwarcia izby zbiega się z dniem zwołania conclave, przeto termin sesji parlamentarnej będzie przesunięty.

Rzym, 23 I. PAT. (Havas). Cała prasa włoska wyraża ubolewanie z powodu zgonu Papieża. Dzienniki podkreślają, iż ś. pamięci Papież Benedykt XV-ty w ciągu ostatniego, tak niezwykle ciężkiego okresu ujawnił w kierownictwie sprawami kościoła wielki takt i zmysł dyplomatyczny, dzięki czemu zdołał wzmocnić dawne stosunki Watykanu oraz nawiązać nowe, m. i. z Francją i Japonją. Dzięki swym poglądom politycznym i społecznym papież faktycznie rządził ludem włoskim. Za jego wiedzą utworzona została jedna z najsilniejszych partij włoskich — partia ludowa.

Wojna z wszelkimi jej utrudnieniami, gospodarką rządową pruską i poznańską, cofnęła wydajność ziemi na Pomorzu. Przewyższa ona jeszcze teraz Kongresówkę i Kresy Wschodnie, dokąd Pomorze jeszcze wysła nadmiar swego zboża i inwentarza. Nowe granice państwowe stworzyły nowe warunki gospodarczo-handlowe. Granica do Niemiec jeszcze zamknięta, sprządzenie tanich sztucznych nawozów utrudnione a ochrona celna ku Kongresówce upadła. Nie miną długie lata, a Kongresówka i Kresy Wschodnie się zagospodarzą. Mając na ogół ziemię urodzajniejszą nawet bez sztucznych nawozów, mniej kulturalniejszego a zatem tańszego robotnika niż robotnik pomorski, stworzą one silną konkurencję zbożu pomorskiemu. Po uregulowaniu Wisły, Narwi i Bugu, po zbudowaniu kanałów wodnych przewóz będzie tani.

Rolnictwo pomorskie powinno już teraz zorientować się w zmieniających warunkach gospodarczo-handlowych, przystosować się do nich, starając się o lepsze wykształcenie w szkołach rolniczych i przez praktykę na wzorowych gospodarstwach jako i pewną zmianę produkcji.

Przed wojną dostarczały zachodnie prowincje niemieckie Pomorzu zbóż, nasion siewnych i inwentarza rolniczego. W licznych szkołach i kółkach rolniczych zdobywali rolnicy Nadrenji dobre wyszkolenie zawodowe, tak że produkcja i u drobnych rolników-gburów w niczem nie ustępowała wielkim rolnikom, przeważnie nawet ją często przewyższała. Rolnictwo tamtejsze mimo droższego robotnika odrzucało zyski, przez wyprodukowanie jakościowo wyborowego zboża i inwentarza wytrzymało konkurencję prowincji wschodnich. Rolę, jaką zachodnie prowincje niemieckie zajęły wobec wschodnich, powinno zająć Pomorze wobec b. Kongresówki i Kresów Wschodnich.

Obciążenie na Pomorzu powinno więcej jak dotychczas produkować wyborowe zboża siewne, więcej udoskonalić hodowlę inwentarza rozplodowego, by mogło opłacić droższego i liczniejszego robotnika. Nie przez ugorowanie wielkich obszarów w celu oszczędzania wydatków na robotnicze utrzymanie się wielkie rolnictwo i wykazać potrzebę swego zachowania, lecz przez jak najintensywniejszą uprawę, bo warsztat pracy opłaca się tylko wówczas, gdy wyzyskany do możliwej granicy.

Czy uprawa buraków na Pomorzu w przyszłości o-
płacać się będzie, trudno przewidzieć, lecz i na tem polu
stworzy Kongresówka konkurencję, gdy po wybudowa-
niu kolejek i szos dowóz będzie łatwiejszy i tańszy, gdy
małe cukrownie złączą się w wielkie w celu oszczędze-
nia kosztów przeróbki, administracji i robocizny i gdy
wątpiwem jest, czy dawniejszy tenże robotnik sezonowy
przyjdzie na Pomorze lub czy jego sprowadzanie
będzie się kalkuloowało.

Wielej jeszcze niż wielcy, będą musieli średni i drobni rolnicy udoskonalić swój warsztat pracy. Młody rolnik powinien zdobyć taką wiedzę zawodową, aby wygospodarował z 40 lub 80 morgów tyle, ile ojciec jego z 50 lub 100 morgów, powinien pokazać, że reforma rolna nie zmniejszy produkcji rolniczej, lecz takową zwiększy, a tem najwidoczniej odpowiednią potrzebe parcelacji wielkich obszarów. Co mogą średni i drobni rolnicy w Nadrenji, Holandji i Danji, to powinni zrobić także w Polsce. Dobra wiedza zawodowa i praca osobista rolnika i członków rodziny odgrywa w gospodarstwie małym rolę większą, niż w wielkiem i może każda pięć ziemi wykorzystać.

Traktat wersalski, użęda polsko-gdańska i polska polityka celna ochronna stawia gburów i parcelników jako i robotników rolnych przed nowemi zagadnieniami. Będą oni musieli, chcąc, by gospodarstwo ich odrzucało zyski, lepiej spieniężyć nadmiar zboża przez chów inwentarza, niż przez sprzedaż kupcom. Będą musieli dbać o postępową gospodarkę mleczną przez dobór krów miedzynych i racjonalne paszenie, wybór najlepszych rasy świń na tucz, udoskonalic chów drobiu już to nośnych kur, już to drobiu na sprzedaż. Wielka ilość inwentarza i odżywiania paszą siołsą, częściowo sproszowaną z innych dziedzin Polski, poprawi jakość nawozu stałego, co podnieśnie wydajność ziemi. (D. n.)

Na podbój Rosji.

Berlin. (A. W.) 24 I. 22. Jak donoszą z Lipska, powstał tam instytut gospodarczy, który będzie pewnego rodzaju urzędem informacyjnym i doradczym w dziedzinie stosunków z Rosją. Nowa ta instytucja ma współdziałać ściśle z podobnymi instytucjami uniwersyteckimi dla wschodu a mianowicie dla badania zagadnień gospodarczych w Rosji. Finansowana ma być na razie przez urząd targowy w Królewcu, dla którego handlu ma być instytucją doradcą. Naukowo-gospodarcze studjum Rosji państw bałtyckich i Polski uważane jest ogólnie za podstawową działalność tej instytucji.

Berlin. (A. W.) 24 I 22. W artykule pod tytułem „Zanim klamka zapadnie” wzywa „Berliner Boersenzeitung” prywatny handel niemiecki, aby jeszcze przed konferencją w Genewie wykorzystał koniunkturę dla uskutecznienia większych operacji z Rosją sowiecką w celu uprzedzenia konkurencji zagranicy, wytyczenia nowych dróg i zdobycia nowych rynków zbytu. Zdaniem tego pisma rosyjsko-niemiecka umowa handlowa z dnia 6 maja 1921 powinna być tak rozszerzona, by Niemcy zapewniły sobie bezwarunkowe zwycięstwo w międzynarod-

dowych zawodach, jakich widownią po konferencji w Genui będzie rynek rosyjski. Obecna chwila zastoju w stosunkach handlowych rosyjsko-niemieckich prędko minie, tak, że niemiecki handel prywatny każda godzinę przed konferencją w Genui wykorzystywać może i powinien, by zapewnić sobie jak najdogodniejsze miejsce przy realizacji wielkiego dzieła odbudowy Rosji, gdyż później Niemcy otrzymają przydział jaki koalicja uzna za stosowny, i wówczas wszelka inicjatywa z strony Niemiec będzie wykluczona.

Zakupy sowieckie w Niemczech.

Berlin. (A. W.) 24 i 22. Jak prasa niemiecka donosi, przedstawicielstwo sowieckie w Berlinie poczyniło u firm niemieckich zamówienia na rzekomo bardzo dogodnych warunkach. Zamówienia te odnosić się mają do maszyn rolniczych i wogóle dla przemysłu rolniczego. Firma Freund, Maschinen A. G. zamierza zawrzeć w imieniu pewnego konsorcjum szereg kontraktów w Moskwie, które towarzystwu temu jak i wogóle przemysłowi niemieckiemu da zatrudnienie na długie lata.

Z Rzeczypospolitej Polskiej.

Dla poprawy bytu urzędników.

Warszawa, 24 I. (PAT). Na posiedzeniu w dniu 23 bm. rada ministrów przed porządkiem dziennym wysłuchiwała sprawozdania delegata rządu polskiego p. Olszowskiego o przebiegu rokowań górnośląskich, poczem omawiano zasady wytyczne organizacji kościoła prawosławnego w Polsce. Większą część posiedzenia poświęcono obradom nad polepszeniem bytu urzędników państwowych. Uchwalono projekt ustawy w przedmiocie udzielenia współdzielniom funkcjonariuszy państwowych pomocy finansowej do 600 milionów marek, zapewniono zapłatę półowy wpisowego dla dzieci niezaślubionych pracowników państwowych i oficerów w służbie czynnej za drugie półrocze 1921-22 w prywatnych zakładach naukowych średnich, postanowiono powołać komisję w celu przeprowadzenia rewizji wszystkich ustaw o uposażeniu osób, pobierających stałe pobory ze skarbu państwa, poruczone ministrowi skarbu opracowanie noweli do ustawy o podatku dochodowym, przyznającej ulgi przy wymiarze podatku od uposażenia służbowego, uchwalono w zasadzie powiększyć w przyszłym budżecie kredyty, przeznaczony na zapomogi i remuneracje, zadecydowano zapewnienie wszystkim urzędnikom pomocy lekarskiej, której rozmiary będą określone na następnej posiedzeniu i wreszcie postanowiono wypłacić jednorazowy dodatek w wysokości 50 proc. miesięcznego uposażenia, składającego się z płacy zasadniczej, dodatku za wysługę lat, dodatku za studia wyższe, oraz dodatku drożyznianego z wyłączeniem wszelkich innych dodatków.

Polska opiekuje się Francuzami wracającymi z Rosji.

Warszawa, 24 I. (PAT) Rząd francuski zwrócił się do rządu polskiego z prośbą o objęcie opieki nad obywatelami francuskimi, powracającymi z Rosji do kraju przez Polskę.

Konferencja prawosławnego duchowieństwa.

Warszawa, 24 I. (PAT). W dniu dzisiejszym odbędzie się w Warszawie konferencja przedstawicieli duchowieństwa prawosławnego w Polsce, na której omawiane będą sprawy, związane z ustrojem cerkwi prawosławnej w państwie polskiem.

Polskie banki przyjmują kredyt wymówiony przez Niemcy.

Katowice, 24 I. (PAT). Właściciele niemieckich w polskiej części Górnego Śląska organizować instytucję kredytową dla Polaków, wypowiadanych z przynależności niemieckiej i prowadzić akcję wycofania niemieckich w Górnym Śląsku.

Fired other two fields - date 25 1 1932.

Найв неіскіа

Uslary amerikashina

0271

39. 30

Stosunki na politechnice gdańskiej w chwili obecnej.

Dla każdego, który śledził genezę politechniki gdańskiej w r. 1904 i rolę, którą ekspansja niemiecka na wschodnich kresach Prus jej przeznaczała, było jasnym, że z chwilą odłączenia Gdańska od Rzeszy duch niemiecki oberze sobie tutaj siedzibę i w imię dawnych naseł pod płaszczykiem wiedzy niemieckiej będzie się starał z murów politechniki utworzyć centrum wpływów wszechniemieckich na Gdańsk i były zabór pruski, by ta droga w sposób pokojowy utrwalić i rozszerzyć ten podbój duchowy. Jakiego w wieloletniej pracy dokonali niemiecki urzędnik i kolonista. To też zrozumiałe były rozpaczliwe wysiłki sfer rządzących w Gdańsku, trwające przez pierwsze półrocze 1921 roku, by komisja międzysojusznicza podzieliła mienia państwowego przyznała politechnikę na własność Gdańskowi. Jednym z etapów tych starań było wprowadzenie w letnim semestrze 1921 r. na politechnikę kursu stosunkowo przyjaznego wobec Polaków, który jednakże z chwilą definitywnego przyznania Gdańskowi został zaraz uznany za zbyt czysty, a prawo równego traktowania, przyrzeczone Polakom w układzie z komisją międzysojuszniczą, pozostało jak dotąd martwą literą, w którą władze akademickie bynajmniej się nie spieszą.

Zaraz na początku zimowego semestru 1921-22 podstawowa teza układu została jaskrawo naruszona.

Wbrew postanowieniu, że świadectwa maturalne, uznane przez rząd polski za wystarczające do wstąpienia na polską politechnikę, mają być uznane i w Gdańsku, rektor odmówił przyjęcia 8 absolwentów 7-mio klasowych szkół realnych małopolskich i dozwolił im wstąpić tylko na t. zw. „wolnych słuchaczy“ bez prawa zdawania egzaminów. Akademikom, przybyłym z politechniki lwowskiej i warszawskiej, zrobiono poważne trudności, posuwając się aż do nieuznawania egzaminów rządowych polskich. Studentom, którzy stracili przynajmniej 4 semestry przez służbę w wojsku niemieckim, przyznano cały szereg ulg i ułatwień, odmawiając równocześnie tym samym względów tym, którzy służyli w wojsku polskim, francuskim, angielskim lub rosyjskim. Z zaprowadzeniem lektoratu języka polskiego i wykładow z zakresu geografii gospodarczej Polski oraz nabyciem środków naukowych polskich zwlekano przez kilka miesięcy, a ostatniego postulatu dotąd nawet nie wykonano.

Jednym z etapów świadomego „utrzymywania tradycji“ jest ogłoszone niedawno rozporządzenie rektora o uznaniu za święto akademickie — rocznicy założenia cesarstwa niemieckiego.

A jak zachowują się studenci Niemcy? Masa oczywiście płynie z prądem ultra-nacjonalistycznym, ale nie brak myślących jednostek, szczególnie wśród starszej młodzieży, którzy rozumieją potrzebę zgodnej współpracy z Polakami i chętnie przyjęliby rękę, która ze strony polskiej bezustannie się do nich wyciąga.

Ale hasła wszechniemieckie zbyt silnie jeszcze oddziałują na ogół, a studenci polscy, którzy przy każdej sposobności dają do zgodnego współżycia z kolegami niemieckimi, muszą prowadzić obecnie zacietą obronę, by się ochronić od przyłączenia przymusowego do ogólnoniemieckiego związku studentów, którzy mimo odłączenia Gdańska od Rzeszy chciałby akademików tutejszych nadal zatrzymać pod swoją kuratelą.

Zresztą życie polskie na politechnice bije żywym tętnem. Z ogólnej liczby studentów na Gdańszczyźnie wypada około 20 %, na obywateli polskich 15 %, na rodowitych Polaków 10 %. Liczba więc Polaków od zimowego semestru 1920-21 mniej więcej się potroiła. Świeżo założona „Bratnia pomoc“ i datująca się jeszcze z przed wojny korporacja Z. A. G. „Wisła“ rozwijała żywą działalność, przychylnie zaś poparcie ze strony rządu polskiego i społeczeństwa gdańskiego ułatwia młodzieży polskiej studia, przynosząc jej niezbędną materialną pomoc.

Dużo jednak zapewne jeszcze czasu upłynie, zanim władze akademickie i większość młodzieży niemieckiej zrozumieją, że zadaniem politechniki nie jest stanowić twierdzący hakatyzmu w Gdańsku, ale przeciwne ognisko, łączące na terenie wspólnej nauki inteligencję polską i niemiecką, ucząc ją wzajemnego poznania i wzajemnej współpracy. Chwilowo jeszcze twardą prowadzić musi walkę Polacy o swoje prawa na politechnice gdańskiej. Ale gdy nadejdzie dana chwila, a nadejść ona wcześniej czy później musi, wówczas ta wszechnica

stanie się jednym z łączników między Gdańskiem a Polską i spełni swe posłannictwo kulturalne na wschodzie nie tak, jak to pojmowali jej założyciele, ale jak tego wymaga duch sprawiedliwości dziejowej.

Przegląd prasy niemieckiej.

Krakowianie szpiegują w Bawarii, a „Ostpr. Ztg.“ wykrada tajne dokumenty o armii polskiej. Szczyryk na łokcie długi. O order Rzeszy dla Krakowian, wcielonych konstytucji weimarskiej, niż mieszkańcy Królewca! Nagość artystyczna i nagość zmysłowa. Czy panna Celly została ukarana.

(bb) Królewicka „Ostpr. Ztg.“ zajmuje się żywo rzekomym szpiegostwem polskim na obszarze Niemiec. Po „rewelacjach“ o drze Litauerze przyszła kolej na inne. Ażeby zaś czytelnikom nie znudziło się źródło tych rewelacji, wyjątkowo nie pochodzą one z Kowna, ale z... Krakowa. Wobec tego jesteśmy w poważnej wątpliwości, czy uprawia szpiegostwo i gdzie: nasi agenci w Rzeszy, czy też ekspozytury „Ostpr. Ztg.“ w Małopolsce? Ów krakowski bowiem korespondent „Ostpr. Ztg.“ pisze:

„Jak się dowiadujemy z najwiarogodniejszego źródła (ii), utrzymuje krakowska centrala wywiadowcza wielki aparat agentów i szpiegów we wszystkich częściach Rzeszy, głównie w Bawarii i Hannowerze, której zadaniem jest odkrywać tajne organizacje niemieckie. Przed kilku dniami szukał Kraków dzielnych agentów na Szczecin i Pomoranie. Była prowincja poznańska dostarcza głównego kontyngentu wywiadowców. Finansuje to rząd polski, a motorem działań jest zdaje się Francja.“

Naszym zdaniem „Krakowska centrala“ znalazłaby najcięższych agentów w „Ostpr. Ztg.“, albowiem tam wiedzą nawet o tem, o czem my nie wiemy, a mianowicie, jak dalej czytamy w tym dzienniku:

„Podajemy krótki wyciąg z dokumentów (dotyczących tajnej armii polskiej na G. Śląsku) i musimy zapytać, w jaki sposób w oczach komisji międzysojuszniczej może być organizowana armia uzbrojona w najwspółczesniejszą broń i nikt nawet palcem nie kiwnie, choć każdemu Niemcowi odbiera się łada szczyrych (na łokieć długi! przyp. Red.). Siła liczebna gotowej armii powstańczej wynosi wedle dokumentów 30 000 ludzi, podzielonych na bataliony szturmowe“ itd.

Tu następuje drobne wyliczenie całej organizacji. Wszystko to służyć ma do zainicjowania powstania po odjeździe Callondera, przy czem

„położenie obecne jest takie, że Polacy przy ataku natkną się tylko na Francuzów, których opór zasadać się będzie prawdopodobnie na tem, że wojska polskie przewiozą z możliwym pośpiechem w swoich samochodach pancernych“ itd.

Satis. O gotującym się czwartym powstaniu polskim ślesiliśmy, item o wszechwładnej roli Francji w Polsce, item o niewinności Niemców, niczem baranków nad śnieg białych. Ale rozważając cele organizacji szpiegowskiej w Krakowie, która ma służyć do wykrywania tajnych organizacji niemieckich w Niemczech, wyznajemy że nie słyszeliśmy, aby taka nowość istniała. Czyżby krakowska centrala była opłacana przez kanclerza Rzeszy a „Ostpr. Ztg.“ przez komendę C. i Rossbacha? Wynikałoby z tego, że Krakowianie bardziej szanują konstytucję weimarską, niż mieszkańcy Królewca, choć na tę konstytucję nie przysięgali!...

Jakże to teraz będzie? Gotowimy niedługo posłyszeć, że ten lub ów Krakowianin otrzymał od dr. Wirtha order republiki niemieckiej na czarno-czerwono-złotej wstążce i prawo noszenia munduru Reichswehry, gazecie zaś królewickiej wytoczona proces podobny do lipskiego. Czyż to nie będzie komiczne?

„Vossische Ztg.“ w ubiegłym numerze podała wyrok sądowy, skazujący głośną z urody i z nagich tańców pannę Celly de Rheyd na 21 000 mk. a dyrektora kabaretu, w którym występowała, na 400 (!!) mk. Sąd po odbytej rozprawie doszedł do przekonania, że nagość panny Celly działała na przedstawienu w teatrze „am Zoo“ artystycznie, natomiast w kabrecie pana Fuss — zmysłowo. Dziwna subtelność w sędziach berlińskich i dziwne wyroki. Jak się dowiadujemy z kół pewnych, sędziowie po wydaniu wyroku złożyli rzekomo w drodze składki prywatnej 21 000 mk. i wręczyli pannie Celly tę sumę na zapłacenie kary z prośbą, by zaprodukowała się im w nagości „artystycznej“ w salce dla obrad przysięgłych przy zamkniętych drzwiach. Tak więc nikt nie ponosi szkody, bo pana Fussa papierosy kosztują dziennie więcej, niż kara 400 marek.

„Die Welt am Montag“ pisze pod nagłówkiem „Schweinerei“:

„75 mk. rocznie podatku gminnego uchwalono pobierać w Bernburg za każdą wannę do kąpieli i przekazano wniosek komisji finansowej.

Polecamy ojcom miasta Bernburg, aby mieli większy rozmach i w swych planach podatkowych nie zapomnieli o takich przedmiotach zbytku, jak miednice i szczoteczki do zębów.“

Z polityki zagranicznej.

Przygotowania do konferencji w Genewie.

W Ministerjum Spraw Zagranicznych rozpoczęto prace przygotowawcze do konferencji genueńskiej. Dotychczas nie otrzymano jeszcze porządku dziennego konferencji, który dopiero jest opracowywany w Rzymie. Od tego, co zawierać będzie porządek dzienny tych obrad, uzależniony jest w znacznym stopniu skład polskiej delegacji. Jako przewodniczący delegacji polskiej brani są w rachubę prez. Ponikowski, albo min. spraw zagr. Skirmunt, ewent. min. przemysłu i handlu Strassburger.

Na conclave.

J. E. ks. kardynał Kakowski wyjechał do Rzymu na conclave. W wyborze nowego papieża weźmie też udział drugi Polak, ks. prymas Daibor.

Nowe prowincje.

Pozostawione Prusom części Wielkopolski i Prus Zachodnich, według projektu rządowego mają utworzyć nową prowincję, która będzie nosiła nazwę „Grenzmark Posen-Westpreussen“. Ziemie, leżące na wschód od korytarza polskiego, będą przyłączone do Prus Wschodnich.

Wojujący Westarp.

Z Monachjum donoszą na zgromadzeniu niemieckiej partii narodowej, urządzonym tu wczoraj, przemawiał między innymi hr. Westarp, który oświadczył:

Postanowienie genueńskie w sprawie G. Śląska jest naruszeniem traktatu pokojowego. O bezprawiu tem nie powinien zapominać Niemcy, zwłaszcza młodzież nasza. Naruszenie traktatu wydarza się już nie raz pierwszy i jest dokonywane przez wrogów Niemiec. Celem polityki niemieckiej winno być odebranie wszystkich krajów, oderwanych od Niemiec. Cały świat jest uzbrojony i to w jak największych rozmiarach. Również i Niemcy muszą przyjąć przymusową służbę wojskową“.

Zadajcie w kawiarniach i restauracjach i na wszystkich dworcach „Gazety Gdańskie“.

Rozmaitości.

Opinia Bismarcka o cesarzu niemieckim. Gdy Bismarck znajdował się w podeszłym już wieku, to mówiono, iż niezawście znajdował się on w wyborach stosunkach z Wilhelmem II, którego młodość, porywczność i chaotyczność sprawiała mu nieraz niepokój.

„Cesarz — mówił pewnego dnia Bismarck do posła Aleksandra Meyera — jest jak pies myśliwski, podłej rasy. Jeżeli pozostawi mu się swobodę, to przewróci dom do góry nogami i porozrzuci przedmioty po wszystkich kątach. Kiedy mu się jednak zdarzy, iż dokona świętego czynu, to poszczekuje triumfując, chcąc, żeby wszyscy go admiirowali.

„Excessior“ paryski przypomina zanotowaną kiedyś przez socjalistyczny „Vorwärts“ pikantną anegdotę, według której kanclerz Bismarck znudzony wybrykami swego władcy przysłuchiwał się pewnego dnia pochwałom, jakimi darzono wobec niego republikański system rządowy.

Bismarck rozmawiał z Schurzem, który po rewolucji 1848 roku musiał uciekać do Stanów Zjednoczonych, gdzie, mimo iż był obywatelem niemieckim, zdobył stanowisko ministra.

Żelazny kanclerz prosił swego rodaka o wyjaśnienie roli, jaką gwarantuje prezydentowi Stanów Zjednoczonych konstytucja amerykańska. Bismarck przysłuchiwał się z zaciekawieniem, gdy zaś tamten skończył, Bismarck oświadczył:

„Na ogół republika Stanów Zjednoczonych zdaje mi się być systemem idealnym. Jest to prawdziwa monarchia o ograniczonej w czasie kadencji. W ten sposób można podziękować panującemu za zasługi, zanim doprowadzi państwo do katastrofy. Podczas gdy my... Co pocniemy z cesarzem, który odziedziczył po swych przodkach solidny tron, a zabawia się odpływaniem to jednej, to znow drugiej nogi?“

Kanclerz żelazny — republikaninem. Nie jest że to rewelacja, nie oczekiwana ze strony tego, który był twórcą zjednoczenia Niemiec?

Z dziejów polsko-niemieckiej przyjaźni.

Antoni Chołojewski.

Gdyby współcześni Niemcy nie byli tak straszliwie znieprawieni tresura Hohenzollernska, powinnien by w tym kraju przynajmniej wśród jego lepszych elementów panować najgorętszy kult Polski, a w szczególności kult tych wspomnień, w których poważyliśmy się widzieć coś w rodzaju polsko-niemieckiej przyjaźni, a w których ten zdeprawowany naród może dziś bodaj w cząsteczce odnaleźć swa zatraconą godność ludzka.

Epizod polsko-niemiecki z r. 1832 i lat następnych, którego daliśmy tu tylko pobieżny fejetonowy szkic zarysu, doprasza się gruntowniejszego historycznego opracowania, a obok niego współczesny mu i ściśle z nim związany inny epizod z dziejów umysłowości niemieckiej, ten, który w niemieckiej literaturze zapisał się wybuchem uwielbienia na cześć Polski, złamanej w owym czasie na polu walki, a triumfującej w całej pełni w zwycięstwie idei. To, co rozgrywało się wówczas w życiu, znałoby dobitny wyraz także na szczytach umysłowości — a mianowicie w niemieckiej twórczości naukowej i w literaturze.

publicystyka niemiecka uznawała kluczem do rozwiązania kwestii politycznej w Europie. Wybitny naukowiec tych uczonych niemieckich zdążyła była naówczas

jeszcze uczynić pacholkami przemocy i chwalcami nikczemności, pisał: „Wolna Polska dałaby możność ugruntowania się wolności politycznej w krajach, których ludy podniosły już rokosz (przeciw despotycznym formom rządów), stałaby się nowym bodźcem dla narodów uziarnionych i umożliwiłaby ruch wolnościowy nawet tam, gdzie go dotychczas nie było. W Polsce musi rozstrzygnąć się sprawa powszechnej wolności“.

Jeszcze dobitniej wypowiedziała się niemiecka poezja. Pieśń niemiecka uderzyła w taką fanfarę entuzjazmu i uwielbienia Polski za jej bohaterstwa walkę z tyranami, jakich dotychczas jeszcze nie widziano. W owym to czasie powstały owe głośne „Polenlieder“, które dziś się Niemcy — znowu: gdyby nie były tak do głębi zdeprawowane — mogłyby się szczyścić, nie jako literackim, lecz jako ludzkim dokumentem. Na cześć Polski, wojującej z despotyzmem, odezwały się setki natchnionych hymnów. Poetami, przez których usta wypowiedział się tak szlachetnie ów kult bohaterstwa, kult wolności, kult Prometeizmu, nigdy w Niemczech nie hodowany, a zawsze gnębiony, byli: Heibel, Lenau, Körner, Anastaziusz Grün, Holtei, Kinkel, Platten, Uhland, Chamisso, Herwegh, Mosen (autor popularnej następnie także i u nas pieśni „Tysiąc walecznych opuszcza Warszawę“) i jeszcze szereg innych. Niemcy nie są warte tych poetów. Duch niemiecki, drapieżny i policyjny, nigdy nie pracował na to, aby z siebie wydać takich wzniosłych piewców. Aczkolwiek na kartach niemieckiej literatury imiona ich błyszczą pierwszorzędym blaskiem.

sa to dusze obce w swoim kraju. Ich bratni duch, to zrodzony na słonecznej i słońcem wolności wiekuiście nasyczonej ziemi francuskiej, a współczesny Lenauom i Plattenom Robert Lammenais, śpiewak natchnionego i porywającego hymnu „Do Polski“. I zaiste gdzieś ze słonecznych niw romańskich, z przeczystych łacińskich źródeł, zdolnych do uwielbienia duchowego piękna, a nie z zatechtych germańskich bagien, zda się tryskać ów hymn Ernsta Orleppa, który w odczuciu prawdziwej wielkości wołał do Polski:

„Dein Krieg, es ist ein heiliger Krieg, Dein Sieg, es ist ein Völkersieg“.

„wojna twoja jest świętą wojną, zwycięstwo twoje jest zwycięstwem ludów“.

Jakież nieczem niezmażanej zbrodni przeciw duchowi kultury ludzkiej dopuścili się ci wychowawcy i przywódcy narodu niemieckiego, co naród ten, zdolny chociażby tylko w przemijających chwilach do wydawania z siebie takich fenomenów, potrafił sprowadzić na poziom upodlenia, jakiego świadkami jesteśmy od pół wieku. A jednak jakże trudno się pogodzić i z tem, aby potomkowie tych, co nad Renem, Wezerą i Salą w r. 1831 potrafił stawiać łuki triumfalne polskim bohaterom, mieli beznadziejnie pozostać już na zawsze nędzną gromadą zbiorów i niewolników. Wszak pono „sanabiles fecit Deus nationes“... i któż zechciałby przysiąc, że ostatnie, a raczej dalsze słowa dziejów nie zostaną jeszcze przez optymistów tych słów?

Odezwa.

Po zorganizowaniu i zapisaniu w rejestrze sądowym Towarzystwa Pomocy Naukowej w Gdańsku przypominamy jeszcze raz Szan. Rodakom składki na powyższe stypendialną dla niezamożnych słuchaczy tutejszych uczelni, upraszając o liczne zapisywanie się na członków Towarzystwa i zasilanie go według możliwości. Składka miesięczna wynosi 10 mk. niem. Chętnie przyjmujemy także wyższe składki, o które prosimy szczególnie zasobniejsze firmy. Członkowie dożywotni płacą 1000 mk. niem. Zgłoszenia na członków z podaniem składki prosimy adresować: Marceli Scheffs, Gdańsk-Langfuhr, Hauptstr. 90, który jest skarbnikiem Towarzystwa. Uprasza się składki wpłacać do Banku Związku Spółek Zarobkowych albo do Banku Przemysłowców w Gdańsku z wyraźnym zaznaczeniem: „na rachunek: Towarzystwa Pomocy Naukowej w Gdańsku.”

Dr. Panecki, prezes.

KRONIKA.

Gdańsk, czwartek 26 stycznia 1922.

Rzymo-kat.: Polikarp b. m., Paula wd.

Słońca Wschód: godz. 7 m. 54 Zachód: godz. 4 m. 32

Stan wody w Wiśle dnia 24 stycznia.

pod Toruniem . 1,05 1,04	pod Grudziądem 0,28 0,16
pod Chelmnem . 0,74 0,83	pod Malborkiem 0,23 0,13
pod Kurzebrakiem 0,18 0,16	pod Einlage 1,93 2,02
pod Tczewem . 0,46 0,20	z dnia 22/1 21/1
pod Schiewenhorst 2,20 2,24	pod Warszawą . 1,59 1,76
pod Fordonem . 0,10 0,03	pod Płockiem . 0,93 0,82

* **Gdańscy posłowie do Ligi Narodów.** Podczas wtorkowego posiedzenia komisji głównej Sejmu gdańskiego zaznaczył senator Frank w swym sprawozdaniu o rokowaniach w Genewie, że referent dla spraw gdańskich w Lidze Narodów, hrabia Ishii, wspominał w referacie także o podaniach dwóch posłów Sejmu gdańskiego do Ligi Narodów. Chodzi tu o posła Mau'a, który wysłał do Ligi Narodów podanie, wzywające ją do nadania Wolnemu Miastu konstytucji po odrzuceniu przez Sejm żądanych zmian tejże konstytucji, i o posła Brieskorna, który wysłał mowę, ogłoszoną w Sejmie gdańskim w dniu 31 grudnia rz. na ręce Ligi Narodów.

* **Przejście przez zbrojownię.** Przy Gr. Wollwebergasse znajduje się piękny gmach zbrojowni, którego drugi front znajduje się przy Kohlenmarkt. W gmachu tym znajdują się dwie bramy, które po otworzeniu umożliwiłyby bezpośrednie połączenie między Kohlenmarkt i Gr. Wollwebergasse. Jest co prawda przejście, ale jest ono bardzo niedogodne, gdyż mieści się w automacie obok zbrojowni, przez który każdy ma prawo przejść. Zamierza się więc — jak słyhać — już w dniach najbliższych otworzyć na razie jedno przejście w zbrojowni, tak że będziemy mieli wygodne połączenie między Kohlenmarkt i Gr. Wollwebergasse. Druga brama będzie dopiero później otwarta, gdyż na razie umieszcza się tam jeszcze kulisy teatru miejskiego. Zamierza się też pono urządzić później po bokach przejść sklepy.

* **Katedra dla filozofii i pedagogiki na politechnice gdańskiej.** Rektor i senat tutejszej politechniki zażądali od rządu gdańskiego ustanowienia katedry dla filozofii i pedagogiki.

* **Bezrobotni robotnicy polscy w Gdańsku.** „Rzeczpospolita” doniosła, że liczba bezrobotnych robotników polskich w Gdańsku, będących obywatelami Wolnego Miasta, wynosi obecnie 300 osób. Tymczasem dowiadujemy się, że liczba bezrobotnych, którzy są członkami Zjedn. Zaw. Polskiego, wynosi nie 300, ale nawet 480 osób.

* **Porozumienie między pracodawcami a robotnikami portowymi.** W poniedziałek odbyło się wspólne posiedzenie przedstawicieli pracodawców i robotników portowych na którym doszło do porozumienia w sprawie zarobków. Od dnia 1 lutego, z którym to dniem kończy się dotychczasowa taryfa zarobkowa, podwyższony będzie robotnikom portowym zarobek o 15 mk. dziennie.

* **Ochrona przed tyfusem plamistym.** Senat z powodu szerzenia się tyfusu plamistego w Polsce zarządził, że przychodzące w ruchbę urzędy policyjne i graniczne wprowadzić powinny w czyn przepisy, odnoszące się do zwalczania epidemii. Zarządzono też już środki celem obserwacji zdrowotnej osób, przybywających z okolic, w których panuje epidemia. Dotychczas nie zaszedł w Gdańsku od miesięcy żaden wypadek zapadnięcia na tyfus plamisty. Kto się chce ustrzec tej choroby, powinien przestrzegać przedewszystkiem czystości, gdyż chorobę przenoszą z człowieka na człowieka wszy.

Zarządzono następujące środki ostrożności: Każdy z wschodnich portów przybywający do Gdańska statek podlega urzędowej rewizji lekarskiej, przybywający w pociągach dla emigrantów pasażerowie odzwaznieni bywają w etapie dla emigrantów, poczem bywają jeszcze kontrolowani. Jednostki, które przybywają z dawniejszych rosyjskich dzielnic lub z Polski, a są nieporządnie ubrane i brudne, nie wpuszcza się na teren Wolnego Miasta. O ile takie jednostki spotkane będą na terenie Wolnego Miasta, zostaną izolowane i odzwazniane.

* **Wykłady propagandystyczne Tow. artystycznego w Gdańsku** odbędą się napewno dzięki silnemu poparciu interesowanych towarzystw, firm i jednostek, które łożyły na ten cel po części dość znaczne sumy. Pani von Stephani-Hahn z Berlina wygłosi wykład o sztuce ozdabiania wystaw, profesor dr. Juliusz Zeitler z Lipska o artystycznej reklamie i profesor F. H. Ehmke o artystycznym piśmie. Referenci posługiwali się będą, celem lepszego zrozumienia, także obrazami świetlanymi, po części kolorowymi. Prócz tego odbędzie się w sali artystycznej księgarni Buraua wystawa pism i książek profesora Ehmke. Spodziewać się należy, że interesowane koła złożą taki fundusz, który umożliwi przeprowadzenie tego programu.

* **Pożar wybuchł** wczoraj wieczorem około 1/8 w pewnym mieszkaniu na drugie piętrze w domu pod nr. 51 przy ulicy Pfefferstadt. Wypadły tam, zdaje się, że w nieobecności lokatorów, węgle z pieca, skutkiem czego zapaliła się podłoga. Cały dom był tak zadymiony, że mieszkańcy nie mogli wyjść schodami na dół i wolali o pomoc oknem. Na szczęście w tej chwili przybyła zaalarmowana straż pożarna, która pożar po kilkugodzinnej racji zgasiła. Szkoda wyrządzona dość znaczna.

Telegramy.

Waluta niemiecka w polskiej części G. Śląska

Katowice, 24 I. (PAT). Komisja finansowa ukończyła obrady w sprawie ustalenia waluty w polskiej części Górnego Śląska. Zgodnie z decyzją Mocarstw sprzymierzonych waluta obowiązująca dla polskiej części Górnego Śląska pozostanie marka niemiecka. Komisja od spraw wody i elektryczności zakończyła prace dotyczące zaopatrywania Górnego Śląska w wodę i elektryczność.

Szumski w Warszawie.

Warszawa. (A. W.) 24 I 22. Poseł Ukrainy sowieckiej Szumski wyjechał z Charkowa do Warszawy. Po drodze zatrzyma się kilka dni w Moskwie. Zaraz po przybyciu posła Szumskiego do Warszawy, rozpoczyna się rokowania handlowe polsko-rosyjsko-ukraińskie. Nastąpi to prawdopodobnie w połowie, lub z końcem przyszłego tygodnia.

Trudności w portach bałtyckich z powodu mrozów.

Helsingfors, 23 I. (PAT). Z powodu wielkich mrozów część zatoki Fińskiej i Botnickiej zamarzła. Na skutek tego dostęp okrętów do portu helsingforskiego jest uniemożliwiony. Ruch okrętowy skierowany został do portu Hangö. Wedle wiadomości z Rygi komunikacja między Rygą a Rewlem jest bardzo utrudniona. Kilka okrętów utknęło w lodzie. Usiłowania wydobycia ich przy pomocy specjalnych okrętów były bezskuteczne.

Mobilizacja w Karelii.

Helsingfors, 23 I. (PAT). W Karelii wschodniej sytuacja wojenna bez zmiany. Prowizoryczny rząd karelski wydał dekret, powołujący pod broń wszystkich mężczyzn od lat 18—50.

Rumuńsko-grecka umowa wojskowa.

Bukareszt, 23 I. PAT. B. K. Przybyła tu grecka misja wojskowa celem wzięcia udziału w uroczystości chrzcin ks. Michała. W rzeczywistości jednak, jak twierdzą tu na podstawie wiadomości z Aten, chodzi tu o podpisanie rumuńsko-greckiej umowy wojskowej.

Parlament rumuński rozwiązany.

Bukareszt, 24 I. PAT. B. K. Dziennik urzędowy zamieszcza dekret króla, rozwiązujący parlament i wyznaczający nowe wybory do nowego zgromadzenia narodowego na czas od 1—11 marca rb. Nowe zgromadzenie narodowe zbierze się w dniu 21 marca br.

Zniesienie wolnych biletów jazdy w Czechosłowacji.

Praga, 24 I. (PAT). Celem zmniejszenia deficytu na kolejach żelaznych rząd czechosłowacki zniósł bilety wolnej jazdy dla posłów i dziennikarzy tudzież dla całego szeregu urzędników. Z biletów wolnej jazdy korzystało w Czechosłowacji około 10 000 osób. Rząd zamierza również ograniczyć wydawanie zniżek dla kolejarzy i ich rodzin.

Zatarg urzędników Rzeszy z rządem.

Berlin. (A. W.) 24 I 22. W kołach urzędników niemieckich wszelkich dykasterii, szczególnie pocztowych i kolejowych panuje wielkie wzburzenie. Kolejarze przesłali ministrowi finansów, dr. Hermesowi terminową rezolucję, w której domagała się udziału ich przedstawicieli w pertraktacjach w sprawie poborów. Funkcjonariusze pocztowi odbywają narady, których wyniki choć nie są jeszcze zdecydowane, budzą w szerokich kołach wielkie zaniepokojenie.

Międzynarodowy kongres rad robotniczych.

Moskwa, 23 I. (PAT). Otwarto tu międzynarodowy kongres rad robotniczych i organizacji komunistycznych Wschodu. Na kongres przybyło 200 delegatów z Chin, Japonii, Korei, Mongolii i wysp Oceanu Spokojnego oraz wielu dziennikarzy zagranicznych.

* **Przedstawienie amatorskie** urządzi w sobotę, 28 bm. o godz. 7 wiecz. w sali Schmidtkiego przy ulicy Schichau nr. 6 Zjednoczenie Zawodowe Polskie. Odegrane będą dwie nadzwyczaj wesołe komedje, które zachwyciły się już publiczność na rocznicy Tow. św. Zyty, a mianowicie „Majster i czeladnik” i „Tatusz pozwolił”. Kto więc chce spędzić kilka wesołych godzin, niech podoła w sobotę na przedstawienie Zjednoczenia Zaw. Polskiego. Spodziewać się należy liczego udziału, gdyż ceny biletów bardzo przystępne. Po przedstawieniu będą tańce.

* **Stary Sztotland.** Przy Towarzystwie Ludowym w Starym Sztotlandzie założone zostało Kółko śpiewacze pod nazwą „Lira”. Zarząd nowego Kółka tworzą pp.: Antoni Kowalski prezes, Teodor Rybakowski sekretarz i skarbnik, Marja Andrykowska bibliotekarka, Kazimierz Purwicz dyrygent. „Lira” weźmie czynny udział w zabawie zimowej Towarzystwa Ludowego w Starym Sztotlandzie, w dniu 2-gim lutego b. r. i wykona kilka pieśni na głosy. Lubowników śpiewu obdarzonych głosem, uprasza się o przystępowanie do nowego Kółka. Zgłoszenia nowych członków do chóru przyjmuje również p. P. Szczeciński, prezes Tow. Ludowego w St. Sztotlandzie, Rosengasse 1. „Cześć Pieśni!” Zarząd.

Wrzeszcz. Zmarł w poniedziałek po południu w szpitalu miejskim woźnica Orzewski, który — jak donosiliśmy w ostatnim numerze „Gazety”, — uległ w poniedziałek przed południem nieszczęśliwemu wypadkowi.

* **Czy już zapisałeś się do Gminy Polskiej w W. M. Gdańsku, by spełnić obowiązek narodowy?** Biuro Gminy znajduje się przy ul. Am Weissen Turm 2 (wejście A. pokój nr. 28, na parterze), otwarte od 9—12 i od 2—6.

Kronika pomorska.

— **Pożyczka odrodzenia.** Ministerstwo skarbu komunikuje, że w interesie subskrybentów b. dz. pruskiej przedłuża się termin wymiany kwitów subskrypcyjnych na oryginalne obligacje w oddziałach P. K. K. P. do 1 marca 1922 roku. Po upływie tego terminu wymianę będzie skutecznie się wyłączać w Urzędzie Pożyczek Państwowych w Warszawie, co pociągnie za sobą pewne niedogodności i znaczne koszty.

— **Bzowo, pow. świecki.** (Postrzelenie kłusownika). Dnia 21 bm. pomiędzy godz. 5 a 6 wieczorem postrzelony został na kłusownictwie w lesie państwowym w Bzowie przez leśniczego Józefa Zaborowskiego były urzędnik rejonu bud. kwater. nazwiskiem Berthold Iwański, zamieszkały w Grudziądzu przy ul. Kościuszki nr. 19. Ciężko rannego odstawiono do szpitala miejskiego w Grudziądzu, jednakże ranny w drodze zmarł.

— **Toruń.** (Miljonowa kradzież w Banku Handlowym.) W nocy z soboty na niedzielę 22 bm. zwiedzili złodzieje fachowi tutejszy Bank Handlowy, właśc. K. Barański, przy ul. Mostowej. Z sieni weszli sprawcy do składu wyrobów koszykarskich p. Bonka i dalej po wybiciu otworu w murze do lokalu bankowego, gdzie udało im się rozbić dwie szafy ogniotrwałe, zawierające około 500 000 mk. polskich, 30 000 mk. niemieckich i cośkolwiek innej waluty zagranicznej. Szkody ogólne wyniosły około 5 milionów marek. Skradzione pieniądze wynieśli złodzieje w skórzanej walizce, którą zabrali ze składu koszykarskiego.

Małopolska.

— **Kraków.** (Rocznica powstania styczniowego.) W niedzielę o godz. 9 rano odbyło się w kościele O. O. Jezuitów uroczyste nabożeństwo, podczas którego ks. kan. Dziedzieliwicz wygłosił kazanie. Następnie na placu Marjackim odbyła się defilada wojskowa przed weteranami z 1863. O godz. 11 przed poł. urządzono w sali ratuszowej uroczystą akademię, podczas której orkiestra wojskowa odegrała hymn narodowy. Przemawiali prof. Syroczyński i dr. Domaszewicz. Wieczorem odbył się w Sokole-Macierzy uroczysty obchód. Śpiewał chór „Bard.” Prócz tego staraniem Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza odbył się wieczór styczniowy, na którym koncertował prof. Witold Frieman. P. Drexlerowa odśpiewała pieśń. Słowo wstępne wygłosiła p. Marja Jaworska.

— **Lwów.** (Aresztowanie agitatora komunistycznego.) W ubiegłą niedzielę aresztowano we Lwowie niejakiego Grzegorza Rybaka, oskarżonego o agitację komunistyczną.

Towarzystwa i stronnictwa.

Lekcja śpiewu Tow. „Moniuszki” odbywa się co środę o godz. 1/8 wiecz. w lokalu Schmidtkiego przy Schichaugasse 6. Komplet pożądaný.

Zebrańie Tow. Młodzieży Żeńskiej odbędzie się w środę, dnia 25 bm. o godz. 7 wiecz. w Ochronce przy Poggenpuhl nr. 11. O liczny udział prosi Zarząd.

Plenarne zebranie Naczelnej Rady Ludowej odbędzie się w czwartek, 26 bm. o godz. 1/7 wieczorem w Ochronce przy Poggenpuhl nr. 11.

Zebrańie Bratniej Pomocy przy politechnice gdańskiej odbędzie się w czwartek, 26 bm. o 8 wieczorem w sali Doma Akademickiego. Zarząd.

Walne zebranie Polskiego Związku Kolejowców odbędzie się w piątek, dnia 27 bm. o godz. 1/8 wiecz. w Ochronce przy Poggenpuhl nr. 11. O liczny udział prosi Zarząd.

Walne zebranie Tow. śpiewackiego „Cecylja” odbędzie się w przyszłą sobotę, 28 bm. punktualnie o godz. 6 wieczorem w Ochronce przy Poggenpuhl 11. O liczne przybycie prosi Zarząd.

Zjednoczenie Zawodowe Polskie w Gdańsku urządzi w sobotę, dnia 28 bm. o godz. 7 wieczorem na sali „Jungstaedisches Gesellschaftshaus” (Schmidtke) przy Schichaugasse nr. 6 zabawę z przedstawieniem amatorskim. Odegrane będą dwie bardzo wesołe komedjki „Majster i czeladnik” i „Tatusz pozwolił”. O liczne przybycie gości i członków prosi Zarząd.

Sidlice. Walne zebranie Tow. Polek na Sidlice odbędzie się w środę, dnia 25 stycznia o godz. 7 w sali p. Steppuhn. O liczne przybycie członkiń prosi Zarząd.

Walne zebranie Z. Z. P. dla Sidlic i okolicy odbędzie się w piątek, 27 bm. o godz. 7 wieczorem w lokalu p. Steppuhn w Sidlicach. Udział wszystkich członków pożądaný.

Oliwa. Dzisiaj, tj. w środę 25 bm. o godz. 7 1/2 odbędzie się nadzwyczajne zebranie Tow. śpiewackiego „Lutnia” w lokalu „Karlschof”. Po zebraniu zaś lekcja. Z powodu ważnych spraw na porządku obrad prosi się o liczny udział. Zarząd.

Sopot. Walne zebranie Ligi Żegluga Polskiej odbędzie się w czwartek, dnia 26 bm. o godz. 8 wiecz. w sali hotelu Sedan przy ulicy Bismarcka. O liczny udział prosi Zarząd.

Niniejszem zamawiam w urzędzie pocztowym

GAZETĘ GDAŃSKĄ

FILJA W TCZEWIE

na miesiąc luty i marzec 1922 r. na miesiąc luty 1922 r.) i placę abonamentu 550 mk. i placę abonamentu 275 mk. *)

Gazeta Gdańska zapisana jest w liście pocztowej w Tczewie, (Imię, nazwisko i miejscowość abonenta)

Potwierdzamy odbiór

za miesiąc luty i marzec 1922 roku 550,— marek polskich
za miesiąc luty 1922 roku 275,— marek polskich

1922.

Urząd pocztowy.

*) Nieodp. w łowa skreślić.

W dniu 24-m bm. zmarła, zaopatrzona św. sakramentami matka nasza

z Biskupskich

sp. Józefa Kuhnertowa

o czym donosi w imieniu rodziny

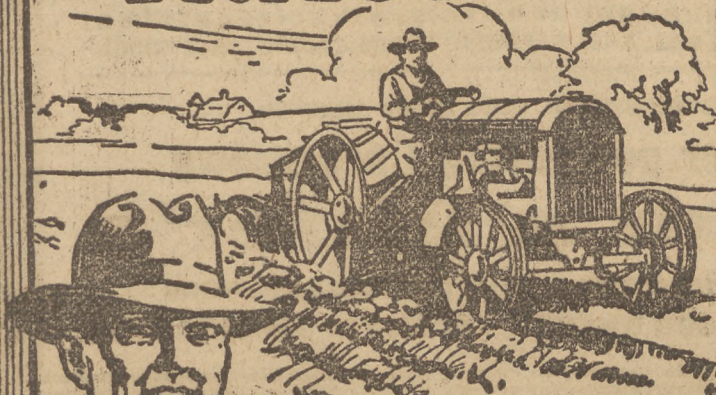
ciężko strapionu syn
Stanisław Kuhnert
Poznań-Gdańsk

**Wy młde pytaacie,
z ogromnym hałasem,**

Co znaczą te paczki zatknięte
za pasem?
Ha! bracia i siostry — to proszek
bajeczny,
Przy placach i babkach nader
pożyteczny!
Kto raz go spróbował, ten używa
stałe,
Bo świetny! A nie ja go tyko
chwale —
Tysiące wołają! ten proszek
„Ergastin”
Najlepszy na świecie dodatek do
ciasta.
Kto więc zdrowie i przyjemność
ma na względzie
Niech żąda „Ergastin” w składkach
i wszędzie.

Fordson TRACTOR

170000
obecnie w użyciu.
Traktory rolnicze
„Fordson”
Z PŁUGAMI
„Oliver”

służą do szybkiej, racjonalnej i ekonomicznej uprawy
rol, napędu młynów, młócarń, siewnic i innych
maszyn;

stają się źródłem oszczędności i nieodzownym pomoc-
nikiem w każdym gospodarstwie rolnem.

Z górą 250 traktorów „Fordson” pracuje już od kwietnia
1920 r. w różnych dzielnicach Polski, oddając naszemu
rolnictwu wielkie usługi.

Nasi nabywcy stwierdzają, że chociaż przy pomocy „Ford-
sonów” wyorali w ciągu 1920/1 roku więcej niż po
1000 móg, traktory te są nadal w zupełnie dobrym
stanie i zdadne do dalszego użytku.

Na żądanie wysyłamy szczegółowe opisy, urządzamy
pokazy traktorów w pracy.

Poszukuje się chętnych obywateli ziemskich, którzyby
chcieli przeprowadzić w swoim majątku demonstrację
traktoru i objąć na swoją okolicę przedstawicielstwo na
warunkach do omówienia.

„ELIBOR”
Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa
L. J. BORKOWSKI

Kohlenmarkt 7 **GDAŃSK** Telefon 22-95

Kto
chce nawiązać sto-
sunki handlowe z
Gdańskiem lub z
Pomorzem

Kto
chce mieć powo-
dzenie w interesach

Kto
potrzebuje dla swe-
go przedsiębior-
stwa dziel ego i
uczciw. personelu

Kto
stara się o nosade
powinien podać
ogłoszenie
w najpocząwszy
piśmie w Gdańsku i na
Pomorz

w Gazecie Gdańskiej

1000 ubrań męskich
w wszystkich wielkościach

w całości lub częściowo, korzystnie do sprzedania.
Zapłatę przyjmuje się także w polskiej walucie.

Danziger Konfektions-Haus

Gdańsk. Poggenpuhl nr. 59.

Benzyne Rolnicze

za poświadczeniem odpowiedniego starostwa
po cenie obowiązującej dostarcza

Alfred Modellsee, Grudziądz
Telefon nr. 847 (6119) Droga Łukowa nr. 11

Benzyne — Olej Gazowy — Wazelina
Smara do Maszyn i na Osie — Nafta

Najstarszy Specjalny Interes na Pomorzu.

Majster torfiarski

dla większego torfowiska w pobliżu Brodnicy
poszukiwany natychmiast na dobrych warun-
kach. Mieszkanie i gospodarstwo własne a
miejscu. Reflektanci muszą być obeznani do-
kładnie z dobowaniem maszynowym torfu ciętego
i prasowanego. Zgłoszenia z życiorysem, od-
pisami świadectw i podaniem warunków pod
nr. 6084 do ekspedycji Gazety Gdańskiej w
Gdańsku.

Poszukuje znajomości inteligentnej

panny

możliwie war. zaw. celem udzielenia
lekcji języka franc. i rosyjskiego.

Łask. of. ty z podaniem warunków pod nr. 6129
do „Gazety Gdańskiej”.

Introligator

(Poznańczyk) mający poza sobą 7 letnią pra-
ktykę, wład. językiem polskim i niemieckim
poszukuje posady zaraz ewtl. później
Łaskawe zgłoszenia uprasza się skierować do

E. Ralm, Poznań
Pickard 8a. RP 45

Zdemobilizowany oficer władający
ang. franc. i rosyjsk.

poszukuje zajęcia.

Zgłoszenia pod nr. 6115 do Gazety Gdańskiej.

Inżynier

szuka zajęcia po południu
na 3—4 godzin. Zgł. proszę
składać w admin. Gazety
Gdańskiej pod nr. 444.

Poszukuje zaraz lub od
pierwszego marca do mego
składu detaliz. pierw-
szego dzielnego

ekspedjenta

głównie z branży żelaza.
Of. z określeniem do ych-
czasowego zajęcia świad.
proteście przy woln pensji
uprasza. Jan Ohnesorge
nast. B. Klekowski, Czersk.

Pierwszorzędną

książkową

biegłą w języku polskim
i niemieckim poszukuje
się od 1 stycznia. Zgłosz.
do Gazety i Dziennika
Gdańskiego pod nr. 5926.

Młodej

dziewczyny
do posług na pół dnia
poszukuje
Witte
Brabank nr. 22.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe

„LASMET”

Sp. Akc. w Warszawie, Nowy Świat 46
Adres telegr.: „LASMET” (133b)

Oddział w Bydgoszczy, Gdańska nr. 29

Tartaki

w Bydgoszczy i st. Klonowo

Cegielnia mechanicz.

w Bydgoszczy

Fabryka wyrobów stolarskich w Bydgoszczy

Urządzenia blarowe, artykuły budowlane,
drzwi, okna, posadzki, podłogi, sprzedaż
użytkowych materiałów drzewnych.
Ofertę na żądanie.

Do sprzedania

w W. M. Gdańsku i na Pomorzu:

gospodarstwa, majątki ziemskie, kar-
czyńskie, posiadłości dochodowe,
posiadłości na interesy, wille, pałac pod
budowę, place na składy, hotele, restaura-
cje, cukiernie, kawiarnie, jatki, cie-
karnie, kinoteatry i rozma. posesje
i interesy wszelkiego rodzaju.

Karol Lewandowski, Gdańsk,

Kundegasse 32 Telef. 3814

Damy czynszowe i wille

do sprzedania poleca

Maturzowski, Sopot Parkstr. 41.

Baczność Amerykanie!

Nader krzyżem okazała
nabyć z rąk niemieckich
(wychodźców) wszelkiego
rodzaju majątków i posa-
dłości z emskich, obj. któw
handlowych i przemysłow-
ych, interesów itp. Bliż-
szych informacji udziela

Don. Komisowo-Handlowy

„Hermes”
Wąbrzeźno (Pomorze)

Gospodarstwo

z maszynem zabudowa-
niem, 72 morgi ziemi, łak,
duży ogród owocowy, stary
las, dobrym stanem bydła
i kompletem maszyn rol-
niczych w Polsce, powiat
Kartuski, tuż przy granicy
w. n. m. Gdańska,
bardzo tanio natychmiast
do nabycia. R. Liedtke
Gdańsk, Paradiesgasse 8-9
K. B. 18.

Baczność! Baczność!

!! Kowale !!

W mieście powiatowym
Wojew. Pomorskie jest
dobrze prosperująca

Kuźnia

kompletn. rzemiosłem
i nowoczesnymi maszynami
z powodu innego
przedsiębiorstwa zaraz
tanie do sprzedania.
Reflektanci zechcą łask.
zgłoszenia nadesłać pod
nr. 6121 do Gazety
Gdańskiej.

Partja damskich pończoch

z jedwabiu „trama” i floru, kolorowych.

Zapytania pod nr. 405 do Gazety Gdańskiej.

Ogłoszenia hoteli, pensjonatów, kawiarni, restauracji, teatrów itd.

Danziger Stadttheater

(Gdański teatr miejski)
Dyrekcja: Rudolf Schaper.

W środę, dnia 25-go stycznia 1922 r.
popołudniu o godzinie 3-ciej, zniżone ceny

Rosenhildchen

baśń wigilijna w 8 obrazach

wieczorem o godz. 7-mej, stałe karty D 2

Gasparone

operetka w 3 aktach.

W czwartek, dnia 26-go stycznia, o godzinie 7-mej
wieczorem, stałe karty E 2: **Der Tulpen-
frevel.** Wdowisko w 5 aktach.

W piątek, dnia 27-go stycznia, wieczorem, o go-
dzinie 7-mej, stałe karty E 1: **Liebelei.**
Opera w 3 aktach

W sobotę, dnia 28-go stycznia o godzinie 3-ciej:
Rosenhildchen.

Wieczorem o godz. 7-mej, stałe karty B 2:
Die grosse Leidenschaft. Komedja
w 3 aktach.

W niedzielę, dnia 29-go stycznia o godzinie 3-ciej
zniżone ceny: **Rosenhildchen.**

Wieczorem o godz. 7-mej, stałe karty bez
znaczenia, podwyższone ceny: Jednorazowy
występ gościnny śpiewaka komornego Robert'a
Hut'a z opery państwowej w Berlinie: **Der
Troubadour.** Opera w 4 aktach.

HOTEL DANZIGER HOF WINTERGARTEN

Codziennie

o 5-tej herbatka

z występami tanecznymi

MONTY-DELY

• tea r. • monac i kiego

3 BURGERS

w ich ni-zw tańcach stepowych

Wieczorem: **REUNION!**

Hundegasse 96

Telefon nr. 694

»ERMITAGE«

Pierwszorządna winiarnia

Codziennie wieczorem od godziny 9 i pół

Lotte Holgar charakterystyczna tancerka

Tylko gościnne występy!

Ly Esra i Fred | Lilly Pollinger

światowe tańce

znana śpiewaczka

Od 15-go stycznia

Lucy Kowalska warszawska pieśniarka

Znakomite trio Karasińskiego

Kolacje od godziny 7 do 10 wieczorem i à la carte

Co niedzielę po południu

herbatka z tańcami

Rendezvous wszystkich przejezdnych

Właściciel: W. NAPIERAŁA.

Bazar (Wenta)

na rzecz Sióstr Chłobiatek

we Wrzeszczu

odbędzie się

w niedzielę, dnia 29-go bm.

w salach Kleinhammerparku

w południe o godzinie 12-tej

Komitet.

(6126)

Czytajcie

w kawiarniach
i restauracjach
nasze pismo

Gazeta Gdańska

«Künstlerspiele»

W piątek, dnia 27 stycznia 1922 r.

wieczór benefisowy

dla

Elsy Krüger

z współudziałem najlepszych
artystów

- dobrowolny program -

przy końcu

»Reunion«

Uprzednia sprzedaż biletów

w biurze »Danziger Hof«

REICHSHOF-PALAST

Gdańska dysfunkcyjowana winiarnia i elegancki bar
Codziennie o godz. 4-tej herbatka z występami tanecznymi

W poniedziałek, dnia 30-go stycznia:

wieczór pożegnalny i benefisowy

Victor'a Ritter'a

Nadto Lelser-Oallon i znany program artystyczny

Wielki nastrojowy wieczór. - Pałacowa orkiestra Wenz.

Wypożyczalnia kostiumów

największa w W.M. Gdańsku
G. Sablotzki
tylko Gerbergasse 13 tylko
Narodowe i historyczne ubory.
Kostiumy na karnawał, do teatru i kabaretów
Tylko najlepsze rzeczy. Solidne ceny

Dachówki holenderskie karpiówki pasmowe wóstkówki

cegły grzebieniowe i krawężnice, zendrówki, okładzi-
nówki, kamienie glazurkowe, kamienie sułtowe (Klela
i Förster), cegły drażnione i promien., rury drenowe

dachówki cementowe cement. cegły posadzkowe oraz cementowe rury wszelkiego rodzaju

Fabryka wyrobów glin. i cement.
Bruno Freiwald
Sopot
Telefon Gdańsk nr. 3415 i Sopoty nr. 129.

Nowe maszyny do pisania
„TORPEDO”
zaraz z tegoż składu
dostarcza (20 b)
Otto Siede, Gdańsk.
Jurensen-50. Te 5772.

Od 19-go do 27-go marca 1922 r. POKAZ WZORÓW PRZEMYSŁU KRAJOWEGO

I zapranicznego reprezentowanego przez
obywateli Rzeczypospolitej Polsk. iac nie
z Ziemią Wileńską, G. Śląsk. i Gdańskiem

II. TARG POZNANSKI

odbędzie się przy Wieży G.-Śląskiej
i placu Litwajusza (5 minut drogi)

Zjazdy Słownikowej i Korporacji
uprasza się zgłaszać wcześnie

MIEJSKI URZĄD TARGU POZNANSKIEGO
Tel. 2071 POZNAN 11. Plac S. pieżyński C.-J. a. Tel. 2671
Adres telegr.: „Targ Poznański” - Konto P.K.O. 201345
Listy zgłoszeń zamyka się 1-go lutego 1922 r.

PAPIEROSY

dla wybrednych palaczy
z najlepszych wschodnich tytoni

Nr. 16 **J. BORG** Sztambul ze złotym
Zopporlas z usiatkiem **Balticum**
Mondain **J. B.**

Mieszanki tytoniowe na te papierosy sporządza
sam p. J. Borg, założyciel istniejącej już od
40-tu lat fabryki papierosów „Sztambul”, jako stale
czynny w niej specjalista. — Wszystkie te gatunki
posiadają zalety dobrego papierosa:

„Dobry smak i aromat”

Czeskie szkło.

szkły, szkła surowe, szkło na słoje, szkło o do o. oraz
butelek i deła szkła. — — — — — Dowóz i prz wóz wolny.
Gustaw Tetzlaff, Gdańsk, Lastadla 25.

Ellerman's Wilson Line Ltd., Hull

Regularny ruch pasażerski pospiesznymi parowcami
Gdańsk-Hull — Hull-Gdańsk

Pierwszorządna kuchnia par. „Smolensk”

Telegraf bez drutu

z Gdańska-Nowogoportu w poniedziałek, dnia 30. stycznia 1922 r.

O zgłoszenia pasażerów i frachtów uprasza:

(28 b)

Ellermann & Wilson Lines Agency Coy. Ltd.

Gdańsk, Grosse Gerbergasse 11-12.

Telegramy: „Wilson Danzig”.

Telefon 2849 i 6457.

Prace malarskie
wykonane tanio i szybko
Paczoske
Gdańsk Lastadla 27

Złote

zęby

ze złota dukatowego
do przymocowania
także do każdej płyty
kauczukowej wyko-
nuje po umiarkowa-
nych cenach i za
spłatą częściową

Leon Mirau,

Wrzeszcz,
Hauptstrasse 25.

Korzystna oferta!

Damskie buciki na rzemyku **110⁰⁰**
modne wykonanie

Damskie buciki sznurowane **250⁰⁰**
z skóry boksowej, mocne

Damskie R-Chev. półbuciki **189⁵⁰**
z lakow. nosem, ameryk. obcas

Męskie buciki sznurowane **295⁰⁰**
„Boxcali” modny fason, dobre wykon.

Na bal i do towarzystwa

Buciki z brokatu - Buciki z jedwabiu - Buciki z aksamitu
Buciki lakowe na rzemyku - Męskie półbuciki lakowe - Lakowe buciki

Damskie pończochy **Resztki damskich lakowych półbucików 250⁰⁰** Skarpetki męskie

Gdańsk: Gr. Wollwebergasse 2-3,
Langgasse 10.

Wrzeszcz: Hauptstrasse 117.

Sopot: Seestrasse 37.

Ogłoszenia hoteli, pensionatów, kawiarni, restauracji, teatrów itd.

Danziger Stadttheater

(Gdański teatr miejski)
Dyrekcja: Rudolf Schaper.

W piątek, dnia 3-go lutego 1922 r.
wieczorem o godz. 7, stałe karty B 2

Anna Boleyn

Prolog i 6 odsłon.

sobotę, dnia 4-go lutego o godzinie 3-ciej:
Rosenhildchen.

Wieczorem o godz. 7-mej, stałe karty C 2:
Gasparone. Operetka w 3 aktach.

Künstler-Spiele

Dyrekcja: Alex Braune.

Program lutowy

Rita Tall
artystka
Manczy Balogh
reglerska subretka
Tom Jersey
sylwetki

Stenglewski Reveli
utwory taneczne
Camarosa
tańco akrobacyjne
Rodzina Urbani
komedjo-akrobaci

Piratkol i Pierakowas

w swym skożu tanecznym

Carl Bruns
charakterystyk
kompozytorów

Mestran
charakterystyk
komicznych typów

Laszy i Aennele

najlepsza światowa para taneczna z Palais de Danse,
w Berlinie.

Codz. przedst. o 8 godz. W niedz. 2 przedst. po poł. o 4-tej

KUNSTLERDIELE

Oryg. wiedeńska kapela.

Amerykański bar!

Nastrój!

Hundegasse nr. 96

Telefon nr. 694.

»ERMITAGE«

Pierwszorzędna winiarnia

Od dnia 31-go stycznia, codziennie wieczorem od godziny 10-tej:

H. v. Keisenberg i Baronessa Etelka

elegancka para tancerzy

Lucy Kowalska

warszawska pieśniarka

Znakomite trio Karasiński, Melodys i Petersburski

Kolacje od godz. 7 do 10 wiecz. i à la carte Redezvous wszystkich przejezdnych

Co niedzielę po południu: herbatka z tańcami.

Właściciel W. NAPIERAŁA.

— Z czegoś tak dumny, mój przyjacielu?
Nie poznaję Cię wprost!

— Bo dostałem bilet na

bal karykaturowy w „Danziger Hof“

w sobotę, dnia 4-go lutego i muszę tam być
koniecznie, by widzieć

jak spada waluta!

Kunstverein

Występ STEPHANI-HAHN (3 lutego 22)

ODŁOŻONY!

Kartv wstępu pozostają ważnemi.

Wypożyczalnia kostiumów

największa w W. M. Gdańsku

G. Sablotzki

tylko Gerbergasse 13 tylko

Narodowa i historyczne ubior. Kostjumy na karnawał, do teatru i kabaretów. Tylko najlepsze rzeczy. Solidne ceny.

Restauracja

„Löwenschloss“

Langgasse 35.

Widzenia godne.

Dobra kuchnia.

Cukiernia i kawiarnia. Codziennie świeże pieczywo.

Wybory iadłospis na obiad i kolację.

Skora usługa. Międzynarodowy ruch.

Metropol- Lichtspiele

Dominikswall 12.

Od 3-go

lutego

W tygodniu o g. 4-tej

W niedzielę o g. 3-ciej

Do 9-go

lutego

Słynny mistrz detektywów

HARRY HILL

z odważną swą partnerką

MARGA LINDT

piękna kobieta bez nerwów w nowym
wielkim filmie

Die Blitzzentrale!

Przez całe 7 aktów sensacja po sensacji.

Film-Bandhen

Kr. tochwila w 4 aktach.

Węborowa muzyka salonna

Lichtbild - Theater

Danzig Lange markt nr. 2

Od dziś odzienne!

Wielki, z operowym
przepychem wystawo-
wy włoski film

Der Heilige

und die Sünderin

La Redenzione

legenda w 6 aktach

Ozielotozawiera prawie
wszystkie legendowe
materie które dostarcza
Nowy Testament

Die Saome- Tragödie

Zycie pięknej grze-
sznicy Marii z Magdali

Pasje

Prawdziwa biesła-
da artystyczna w ra-
mach awanturniczo-
wiatowe o prz biegu
Przeszło 300 uczestników

Nadto dobry
nadr gram.

Czytajcie

w kawiarniach
i restauracjach
nasze pismo

Gazeta Gdańska.